

Nov model da finanziaziun per las scolas medias

Il cussegl gronda ha cumenzà ier cun la tractaziun da la reuniun parziala da la lescha davart las scolas medias en il Grischun

DA MARTIN CABALZAR

■ **Differentas intervenziuns parlamentaras (Men Bischoff, Heinrisch Berther Remo Cavegn, Vincent Augustin) da l'ultim temp han pretendi che las contribuziuns chantunalas a las scolas medias privatas vegnian augmentandas. Uschia duai tranter auter vegnir fatg frunt al regress dal dumber da scolars en las scolas medias privatas. En sia missiva al cussegl gronda ha la regenza proponi in nov model da finanziaziun che consista d'ina pauschala da gestiun, d'ina pauschala d'investiziun, d'ina pauschala supplementara sco era d'ina pauschala da lingua.** Cun la pauschala da gestiun vegnan indemnisads ils custs per il manchi general da scola. Vitiers vegn la pauschala d'investiziun che sa basa sin ina valitaziun da l'edifizi da la scola chantunala grischuna a Cuira. Las expensas da las scolas privatas – che èn cumpareglià cun la scola chantunala – pli grondas pervia dal dumber da scolars pli pitschen vegnan resguardadas cun ina pauschala supplementara sin las pauschalas da gestiun ed investiziun. Pli pitschen ch'il dumber da scolars che frequentan la scola è, pli gronda che la pauschala supplementara è. Cun la pauschala da lingua vegnan indemnisadas las prestaziuns spezialas per promover las linguas chantunalas.

Ils custs supplementars

Tut en tut chaschuna la revisiun parziala custs supplementars annuals en l'atezza da ca. 3.5 milliuns envers il model da finanziaziun vertent. Da quels fan part 700 000 francs d'ina pauschala d'investiziun pli gronda cun risguardar da nov la cumpletaziun planisada per ina men-

Luca Tenchio (pcd Cuira) ha presidià la cumissiun da furmaziun e cultura.

FOTO D. ITEM

sa e per ina mediateca a la Scola chantunala grischuna.

Autezza da la contribuziun è dispitaivla

Sco quai che il parsura da la cumissiun per furmaziun e cultura Luca Tenchio (pcd) rapportà en las contribuziuns d'investiziun dal chantun a favur da las scolas medias privatas stadas il punct principal da la discussiun. La cumissiun ha

proponi cun gronda majoritad da resguardar tar las contribuziuns menziunadas era ils tschains da la media da l'agenchapital lià. Quai augmentas la pauschala d'investiziun proponida en missiva da circa 3 400 francs sin circa 4 800 francs per onn e per scolar. Quest augment duai tenor Tenchio garantir ch'i stattan a disposiziun a la scolas medias privatas avunda meds finanzials per cuvrir lur basen d'investiziun e quai a basa da las in-

vistiziuns che vegnan fatgas dal chantun a la scola chantunala grischuna. Plinavon fa la cumissiun unanimain la proposta d'integrar en la lescha in nov artigel per pudair conceder ananolgama in la lescha davart la scola populara, contribuziuns pauschalas per promover giuvens spezialmain talentads.

Scola d'informatica

In fatg che è vegni contestà gia en la

cumissiun è stà quel da conceder la las scolas medias privatas la pussaivladad da manar scolas medias d'informatica.

L'idea per l'introduziun da la scola d'informatica ch'era vegnida stritgada per motivs da spargn deriva da l deputà cristiandemocrat Remo Cavegn. Ina stgarsa majoritad da la cumissiun refusa dentant questa idea. La debatta davart la scola d'informatica è stada lunga ed intensiva. Entant che ils represchentants da las regiuns han argumentà che questa nova scola satisfetschia ad in grond basen da l'economia e saja ina purschida innovativa che rinforzia las scolas medias regionalas, han represchentants dal center avertì da sutminar cun questa nova scolaziun la scolaziun professiunala.

Malgrà ch' il cussegl gronda aveva gi approvà cun 96:3 vuschs l'incumbensa da Remo Cavegn e malgrà che tut las partidas avevan beneventà la reintroduziun da la scola spezialisada per programaders d'informatica è quella vegnida refusada dal parlament cun 59:58 vuschs, resguardond e vusch da tagl dal parsura Duri Campell.

La scola d'informatica è vegnida sustegnida en la debatta da Luca Tenchio (pcd), Cornelia Märchy (pcd), Sandra Locher (ps), Conradin Caviezel (ps), Margrit Darms (pcd), Remo Cavegn (pcd), Adrian Steifer (pld), Felix Duosch (pld), Vera Stiffler (pld), René Epp (pcd), Sievi Sgier (pcd), Leo Jeker (pbd), Silvia Casutt (pcd), Aurelio Casanova (pcd), Theo Joos (pcd) e Gabriela Tomaschett (pcd). Cumbattida è la reintroduziun vegnida da Christian Kasper (pld), Domenic Toutsch (pps) Beat Niederer (pcd), Andrea Felix (pbd), Jan Koch (pbd) e Reto Bonderer (pld) ed Angela Casanova (pld).

«Ina gronda trumpada»

Ils promoturs da la scola d'informatica han pauc plascher da la decisiun dal cussegl gronda

■ **(anr/ac) Ils promoturs dad ina purschida d'informatica en las scolas medias èn trumpads da la decisiun dal cussegl gronda. Il pli fitg da las circumstanzas che han manà a la decisiun dal cussegl gronda il mardi passà.**

Els èn persvads da nun avair las medemas kundiziuns da basa sco la Scola chantunala grischuna. Ed els èn s'engaschads en il ravugl da la debatta parlamentara areguard la revisiun da la lescha da las scolas medias dal chantun grischun da retschairver in sustegn paregliabel a la scola media chantunala a Cuira. Uschia èn ils recturs da las scolas medias privatas stads presents ier sin la tribuna dal cussegl gronda per perseguir la debatta. Tranter auter il menader dal Center da formaziun Surselva, Curdin Tuor e Marcus Beer da la Scola media mercantila. Lur interess n'è betg sa drizzà sulet vers in augment da las contribuziuns chantunalas per la purschida da las scolas medias privatas. Il Center da formaziun Surselva ha vuli introducir ina nova purschida da la scola media en furma dad ina formaziun d'informatica. Quella idea è dentant fruntada sin opposiziun ier en il cussegl gronda e Curdin Tuor è trumpà da la decisiun dal cussegl gronda da nun adattar la lescha e pussibilitar a las scolas medias privatas dad introducir ina scola d'informaziun. Il pli fitg dentant da la moda e maniera da la decisiun. Als agruments dals adversaris ch'ina formaziun d'informatica concurrenz il sistem dual da las scolas professionalas en han ils representants dal Center da formaziun Surselva betg pudì suandar. «Giuvnas e giuvens interessads ad ina scolaziun dad informaticher n'èn betg pronts da far in empen-

Betg sulet deputadas e deputads han discutà. Medemamain ils recturs da las scolas medias privatas presents sin la tribuna dal cussegl gronda (da sen.) Bruno Hensler da la Scola claustrala da Mustér, Hansruedi Müller da la Scola media da Tavau e Ueli Hartwig da l'Academia Engiadina da Samedan.

FOTO D. ITEM

dissadi». Per Marcus Beer havess la purschida d'informatica pudì augmentar l'attractivitat dal lieu d'instrucziun e carmalar scolars d'ordvart en Surselva. Per Marcus Beer indispensabel per pudair mantegnair la purschida da la scola media a Glion.

Formar ina basa communal

Per Ueli Hartwig rectur da la Academia

Engiadina a Samedan n'è betg la mancanza da scolars ed il svilup demografic il problem prioritar en l'Engiadina auta. Ed era betg la pussaivladad dad introducir ina scola d'informatica. «Nus avain sustegnì quella finamira ord solidaritad cun las ulteriuras scolas medias interessadas.» Il rectur da la Academia Engiadina na vesa betg las diversas scolas medias privatas sco grondas concurrentas. «Nus re-

spectain ils divers interess da las scolas». Sco gronda concurrenta da las instituziuns privatas vesa Ueli Hartwig dentan la Scola chantunala che recruteschi activ scolars e scolars en l'entir chantun. Per positiv valetescha il rectur da l'Academia Engiadina il fatg che regenza e parlament resguardan la necessitad da sustegnair las scolas medias privatas equal al sustegn da la Scola chantunala.

Per il rectur da la Scola claustrala da Mustér, Bruno Hensler, na tonscha la contribuziun proponida dal chantun betg per segirar a lunga vosta las scolas medias privatas. El ha fadia cun la pretensiun dal cusseglier guvernativ Martin Jäger dad avair resguardà la medema studia sco la scola claustrala per definir l'atezza da las contribuziuns. «Puncto amortisaziun dal capital ester e puncto tschains da l'agen capital ha il chantun tratg tut autras conclusiuns». Da la rinfatscha che las scolas medias privatas hajan, en enconuschientscha dal svilup demografic, spetgà memai ditg avant che reagiar ha il rectur da la scola claustrala vuli savair nagut. «La politica ha durmì ils davos dudesch onns ed ussa esi ina minuta avant las dudesch.» Las scolas medias privatas en la periferia dorvan sper las contribuziuns dal chantun scolars d'ordvart il chantun e la Svizra per tegnair in diember minimal d'existenza. «Durant ils onns da bleras naschienschas e blers scolars han ins forsa tralashà da tgirar quella sparta». Cuntents en ils recturs da las scolas medias ch'il chantun conceda in cert radius d'acziun da recrutar scolars che na cuntanschan betg, a curta vista, il nivel da gimnasi. «Sbassar la qualitad dad ina scola privata e porcher la pussaivladad da far matura a scolars che na reusseschan betg en auters lieus fis a lunga vista cuntraproductiv». Conceder a las scolas medias in cert spazi d'agir areguard l'admissiun da scolars extrachantunals vul era il menader da l'Uffizi per la furmaziun media-superiura Hans Peter Märchy. «La finfinala ston dentant tut ils scolars dumagnar l'examen d'admissiun analog als scolars indigens.»